

กับการทำประชามติรัฐธรรมนูญครั้งแรกไทยพร้อมหรือยัง

ผศ. ชมพู่ โกศิริรัมย์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

สังคมไทยกำลังอยู่ในห้วงอารมณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองจึงเป็นความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความหวังว่ารัฐธรรมนูญ คือกุญแจไขประตูสู่ความเป็นประชาธิปไตย การปฏิรูปการเมืองไทยในครั้งนี้ นับว่าเป็นก้าวสำคัญว่าประเทศจะก้าวออกไปในทิศทางใด เป็นก้าวอย่างที่ป็นไปด้วยความไม่แน่ใจจากบทเรียนต่อรัฐบาลก่อนหน้านั้นอันเป็นผลผลิตของรัฐธรรมนูญ 2540 ซึ่งมีทั้งข้อดีข้อด้อยอยู่ในตัว เริ่มจากขั้นตอนขร่างที่มีบรรยากาศประชาธิปไตยเบ่งบานพอสมควร ขั้นตอนการนำไปใช้แล้วนำไปสู่การมีพรรคการเมืองขนาดใหญ่สามารถผลักดันนโยบายของพรรคเป็นนโยบายของรัฐบาล แต่ในมุมกลับเสียงข้างมากได้กลายเป็นประเด็นโจมตีว่าเป็นเผด็จการทางสภามีการบิดเบือนจากวัตถุประสงค์ที่แท้จริงแห่งรัฐธรรมนูญเหล่านี้เป็นต้น หากกล่าวว่าเป็นความบกพร่องก็ควรทบทวนว่าเกิดจากอะไร เพื่อเป็นบทเรียนที่ทรงคุณค่าที่ลงทุนด้วยประเทศไทยกล่าวคือทุนแห่งความน่าเชื่อถือจากนานาชาติ แม้คนส่วนมากเห็นดีด้วยกับเหตุการณ์ที่เรียกว่าหยุดประชาธิปไตย ฉะนั้นบทเรียนจากอดีต บททดสอบจากนานาชาติว่าประเทศไทยเราจะใช้หลักสูตร(รัฐธรรมนูญ) อย่างไร จึงเป็นความคาดหวังของประเทศชาติท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศกรณี วางระเบียบทั้งในกรุงเทพฯ และภาคใต้มิให้เห็นอย่างต่อเนื่อง และความอ่อนไหวของกลุ่มทุนจากต่างชาติที่พร้อมจะย้ายทุนจากไทย เหล่านี้เป็นขบวนการเหตุที่การบ้านการเมืองเราต้องรีบสร้างบรรยากาศทางการเมืองโดยมีรัฐธรรมนูญ เพื่อคืนอำนาจธิปไตยสู่ประชาชนตามครรลองที่ควรจะเป็น

หากแต่ว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ประชาชนคาดหวังอยู่นี้ อยู่ในบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยเพราะพรรคการเมืองในฐานะตัวแทนของประชาชนไม่ได้ทำกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่างๆ ในลักษณะร่วมคิดร่วมทำ “รัฐธรรมนูญผู้ร่างไม่ได้ใช้ ผู้ใช้ไม่ได้ร่าง”(บรรหาร ศิลปอาชา) ได้สะท้อนถึงความรู้สึกของนักการเมืองต่อการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อมในฐานะผู้ทำกิจกรรมทางการเมือง เพราะกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญควรรับฟังทุกฝ่ายตามหลักประชาธิปไตยคือการมีส่วนร่วมของประชาชน มิอาจปฏิเสธได้ ในขณะที่เดียวกันในห้วงเวลาแห่งร่างรัฐธรรมนูญ สังคมไทยต้องปฏิบัติตามคำสั่ง คปค.ฉบับที่ 15 และ 27 ตามที่นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รองหัวหน้าพรรคชาติไทยกล่าวว่า คำสั่งฉบับดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงประชาธิปไตย เราควรยอมรับความจริงว่า ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญของประชนมีต่างกัน ประเด็นที่สำคัญอันดับแรกคือทำอย่างไรให้ประชาชนได้รู้ระดับเข้าใจ ในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญสามารถทำประชามติแบบหวังผลได้ เพราะหากการมุ่งทำประชามติในบรรยากาศที่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น ไม่มีบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยแล้ว หากการทำประชามติในบรรยากาศเช่นนี้คงเป็นเพียงสัญลักษณ์ประชาธิปไตยเท่านั้น โดยขาดเนื้อแท้กระบวนการมีส่วนร่วมที่มีจิตวิญญาณแห่งการคืนชน ต่อสู้เพื่อความหวังที่ดีกว่าภายใต้การปกครองระบอบนี้

เพราะการออกเสียงประชามติคือการที่รัฐคืนอำนาจการตัดสินใจให้แก่ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยอันเป็นประชาธิปไตยทางตรง ซึ่งเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงเป็นผู้ใช้อำนาจนี้ด้วยตนเอง ประชาธิปไตยทางตรงก็คือการออกเสียงประชามติแทนระบบตัวแทน โดยที่รัฐจะขอความเห็นชอบจากประชาชนตัวอย่างเช่นการทำประชามติภายหลังการให้สัตยาบันสนธิสัญญาก่อตั้งรัฐธรรมนูญยุโรปของประเทศฝรั่งเศส ถ้าหากประชาชนมีมติไม่เห็นด้วยต่อร่างรัฐธรรมนูญรัฐก็อาจบังคับใช้ได้เนื่องด้วยตระหนักถึงความสำคัญของผลที่จะเกิดต่อประเทศและประชาชน การทำประชามติของฝรั่งเศสในครั้งนั้นเมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักการเมืองที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยแล้ว เห็นได้อย่างชัดเจนว่า กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยคือกลุ่มเล็กๆที่ไม่ได้รับโอกาสทัดเทียมจากสื่อและสังคมในการเสนอความคิดเห็นของตน ดังนั้นประธานาธิบดีฌาคส์ ชีรักได้ประประภาศอย่างเป็นทางการว่า ทำอย่างไรประชาชนจะได้รับข้อมูล

ข่าวสาร ความคิดเห็นต่างๆอย่างครบถ้วนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของคนในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐจะจัดการอย่างไรเพื่อให้สามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน จากกรณีการทำประชามติรัฐธรรมนูญของไทยที่จกมีขึ้นในปลายปีนี้นั้นสามารถศึกษาเปรียบเทียบได้จากประเทศฝรั่งเศสกล่าวคือ

ก.เรื่องการรณรงค์การออกเสียงประชามติคือ

- 1.เรื่องเงินสนับสนุนพิเศษแก่พรรคการเมืองเพื่อใช้ในการรณรงค์การแสดงผลการประชามติ เพราะการประกาศที่จะทำการแสดงประชามติโดยมิได้ช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน ถือว่าเป็นการปฏิเสธประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่ง
- 2.เรื่องการจัดสรรเวลาออกอากาศนำเสนอความคิดเห็นการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับส.ส.ร.คู่ขนานกับฉบับสมาชิกประชาชน ที่เตรียมขึ้นประธานส.ส.ร. ทั้งนี้เพื่อเปิดเนื้อที่การทำประชามติแบบมีทางเลือก

ข.การจัดและดำเนินการแสดงผลการประชามติ

1.กำหนดเวลาลงคะแนน

2.การออกเสียงประชามติของประชาชนในต่างแดนเหล่านี้เป็นต้น

ทั้งนี้การให้ความสำคัญต่อการแสดงประชามติอันเป็นวิธีการคืนอำนาจจากผู้แทน(หรือผู้คุมอำนาจรัฐ)สู่ประชาชนและเป็นกระบวนการทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่ออนาคตของตน อย่างแท้จริง(กิตติยาภรณ์ ประยูรพรหม) หากเหลียวหน้าแลหลังจากกรณีการออกเสียงทำประชามติอนุญาตให้มีการให้สัตยาบันสนธิสัญญาก่อตั้งรัฐธรรมนูญยุโรป สะท้อนสู่การทำประชามติรัฐธรรมนูญของไทยบนความเหมือนคือกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยโดยตรง บนความต่างอยู่ที่ระยะเวลา กิจกรรมของพรรคการเมืองไม่มี ความพร้อมของประชาชนในแง่ที่จะไปศึกษารายละเอียดของรัฐธรรมนูญ เมื่อคุบัจจยตั้งแต่ต้นแล้ว ไม่อยากเห็นการทำประชามติในครั้งนี้เป็นเพียงคนกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงผ่านทางอำนาจอธิปไตยของประชาชนทุกหมู่เหล่า ถึงแม้ความต่างของไทยบนเส้นทางแห่งการออกเสียงทำประชามติรับรองรัฐธรรมนูญหากมีความมุ่งมั่นอย่างจริงจังเห็นควรจัดอุปสรรคต่างๆ ที่มีอยู่ให้หมด เมื่อนั้นการออกเสียงทำประชามติจึงจะเป็นทางออกแห่งประชาธิปไตยเพื่อคืนรัฐธรรมนูญที่ทุกภาคส่วนยอมรับได้